

BILAG

TIL

BERETNING

TIL

FOLKETINGET

AFGIVET AF

DEN AF TINGET UNDER 25. OKTOBER 1950 NEDSATTE
KOMMISSION I HENHOLD TIL GRUNDLOVENS § 45

XII

SUPPLEMENT TIL DE TIDLIGERE AFGIVNE BERETNINGER I—III VEDRØRENDE FORHOLDENE VED DANMARKS
BESÆTTELSE DEN 9. APRIL 1940

TYSKE DOKUMENTER
(MED DANSK OVERSÆTTELSE)

J. H. SCHULTZ A/S
UNIVERSITETS-BOGTRYKKERI
KØBENHAVN
1951

Renthe-Finks beretning om Danmarks besættelse.

15. april 1940.

Afskrift Pol. VI 987.

DET TYSKE GESANDTSKAB

Nr. D Pol 3/588

København, den 15. april 1940.

Indhold: Danmarks militære besættelse.

Da jeg tirsdag den 9. april kl. 4 dansk tid lod udenrigsministeren vide, at jeg kl. 4.20 skulle foretage en *démarche*, som hastede, troede danskerne først, at jeg ville tale med udenrigsministeren kl. 16.20 om eftermiddagen, og de var overordentlig forbavsede, da jeg fastholdt, at jeg ville aflægge besøget kl. 4.20 om morgenen. Til trods for det tidlige tidspunkt for mit besøg, der varslede noget usædvanligt, var man på ingen måde forberedt på indholdet af min *démarche*. Meddelelsen om, at de tyske tropper allerede havde overskredet den danske grænse og tilmed stod i begreb med at gå i land i København, ville de i begyndelsen ikke tro på. Deres fuldstændige overraskelse viste, hvor fuldkomment det var lykkedes lige til det afgørende sidste minut at hemmeligholde vore hensigter. Derved var der skabt en væsentlig forudsætning for, at foretagendet kunne lykkes, men alle vanskeligheder var dog ikke ryddet af vejen. Det viste sig, at det som følge af det danske temperament og af vanskeligheden ved hurtigt at samle de ledende personer, ikke var let at tilvejebringe en hurtig afgørelse. Da imidlertid kampen mellem landgangskorpset og de danske tropper truede med at bryde ud — gevær- og maskingeværilden tog til på en måde, der måtte vække bekymring — har jeg gjort, hvad der stod i et menneskes magt for at gøre danskerne klart, at en udsættelse af afgørelsen ville betyde en katastrofe for Danmark. Først kl. 6.15, da det ikke mere var muligt at komme til forståelse pr. telefon i byen, kom direktøren i udenrigsministeriet personlig til mig for at meddele mig, at kongen og statsrådet havde besluttet vel at protestere, men ikke at yde nogen modstand. Først nu opstod det spørgsmål, hvorledes befalingen til tropperne om ikke at yde modstand skulle gives videre. Her spillede det en vigtig rolle, at det i Danmark var en time tidligere end i Tyskland, og at derfor den danske radiostation i Kalundborg, over hvilken meddelelsen af befalingen skulle ske, endnu ikke var i drift. Kun den omstændighed, at det i mellemtiden var lykkedes at etablere en telefonledning mellem landgangskorpset i Kastellet og gesandtskabet, skyldes det, at landgangskorpset i Kastellet med sit radioapparat kunne udsende de nødvendige meddelelser på Kalundborgs bølgelængde og i sidste minut forhindre større blodsudgydelse.

Af de samtaler, jeg i de afgørende timer havde med danskerne, skal det fremhæves, at de i begyndelsen henviste til ikke-angrebspagten og derpå betegnede en landgang fra englændernes side som lidet sandsynlig. Min bebudelse af, at vi om fornødent måtte sætte os ud over enhver modstand, overbeviste endelig danskerne om, at det ville være bedre for Danmark at finde sig i det uundgåelige. Dertil har også meget stærkt bidraget vore erklæringer om, at det ved vor indmarch ikke drejede sig om en krigersk aktion, men kun om ikke at lade England gøre Skandinavien til en flankerende krigsskueplads, og fremfor alt vort tilsagn om, at Tyskland ikke havde til hensigt ved sine aktioner nu eller i fremtiden at antaste kongeriget Danmarks territoriale integritet og politiske uafhængighed.

Det er bestemt ikke faldet den danske regering og kongen let at kæmpe sig igennem til den beslutning, og det er sikkert med delte følelser, at befolkningen ser på den danske hærs tilbagegang uden kamp og på tyske troppers nærværelse. Men for tiden hersker der dog en overvejende følelse af lettelse over, at en katastrofe er blevet undgået, og at Danmark efter alt, hvad man kan forudse, ikke vil blive skueplads for den tysk-engelske krig.

Med de af mig først fremsatte 13 krav på grundlag af noten har den danske regering og det danske folk — stillet overfor den truende katastrofe — forholdsvis let affundet sig.

Men allerede ved kravene, som blev fremsat i anden og tredje omgang, viste der sig en vis usikkerhed med hensyn til vore endelige hensigter og bekymring for, om vore planer ikke gik langt videre end en blot forbigående militær besættelse af sikkerhedsgrunde, og om ikke den danske suverænitet efterhånden ville blive undermineret. Først nu begynder den danske regering og befolkningen at danne sig et billede af, hvor indgribende besættelsen vil komme til at influere på hele det statslige og økonomiske liv i Danmark. Indsættelsen af befuldmægtigede og forbindelsesmænd til de centrale og de lokale regeringsmyndigheder har uddybet denne følelse og har fået bekymringen for en langsom infiltration til at blive meget stærk. Hvor lidt danskerne i begyndelsen gjorde sig de vidtrækkende følger af besættelsen klar, viser den omstændighed, at de troede, at de personer, der forbrød sig mod de tyske besættelsestroppers sikkerhed, ville blive dømt efter dansk strafferet og af danske dommere.

Foreløbig kan der ikke være tvivl om, at danskerne har en ærlig vilje til loyalt at samarbejde med os indenfor rammerne af den af besættelsen fremkaldte nødvendighed, naturligvis således at de stræber efter såvidt muligt at hævde deres suverænitetsrettigheder. Dette følger efter sagens natur kun af en nøgtern, realpolitisk overvejelse og ikke af noget særligt venskab overfor os. Denne vilje til samarbejde vil selvfølgelig stadig kun række så langt, som omstændighederne tvinger til. Den indre nyorientering af det danske folk, der hidtil i overvejende grad var engelskvenligt indstillet, begynder allerede nu til en vis grad at bane sig frem, men vil først definitivt komme helt til udfoldelse, når erkendelsen af, at den engelske indflydelse i Mellem- og Nordeuropa er bortelimineret, helt er brudt igennem.

Det problem, som mest trænger sig på, og som er et resultat af besættelsen og af, at Danmark er blevet afskåret fra oversøiske tilførsler og fra forbindelsen med England, er, hvorledes det danske erhvervsliv kan holdes i gang. Det vil være nødvendigt, at der sker en stærk nyorientering i Danmark selv, og desuden en omordning af den tysk-danske vareudveksling. Den befuldmægtigede for økonomiske spørgsmål har allerede i samråd med mig taget disse opgaver op til behandling. I så henseende er det allermost påtrængende kulproblemet og i det hele taget brændselsproblemet. I anden række kommer landbrugets forsyning med foderstoffer: en stærkere indstilling fra landbrugets side på selvforsyning og spørgsmålet, om vi kan skaffe Danmark foderstoffer fra kontinentet. Industrien, der hidtil for største delen har arbejdet for Danmarks eget forbrug, må i fremtiden indrette sig på bestillinger fra Tyskland. En beskæftigelse af danske arbejdere i Tyskland lover efter de hidtidige erfaringer ikke noget heldigt resultat. Det er bedre at lade dem arbejde indirekte for os, idet vi beskæftiger dem i deres hjemlige industri.

Det er af afgørende betydning for opretholdelsen af ro og orden, at erhvervslivet holdes i gang, og dette bidrager til, at besættelsestroppers sikkerhed og vore militære interesser i landet kan garanteres. På den mest hensigtsmæssige måde kunne man opnå at holde erhvervslivet i gang, ved et gnidningsløst, venskabeligt samarbejde med den danske regering og de danske erhvervsfolk. Hvis vi direkte overtog forvaltningen, ville det skabe store gnidninger. På denne måde ville det vel være muligt for en kort tid at trække noget ud af landet til brug for vor krigsøkonomi. Men ganske bestemt vil man ikke i længden på den måde nå toppunktet af de økonomiske ydelser, og på samme tid ville vi militært og økonomisk blive hårdt belastet. Man må altså stræbe efter at holde den danske regering til samarbejde med os, hvad der kan ske så meget lettere, når vi vel viser en fast optræden, men udadtil bevarer den danske suverænitet, hvorved den danske regering også overfor sin egen befolkning lettere kan motivere og gennemføre mange ubehagelige forholdsregler.

Det andet problem er den indre politiske udvikling. Takket være begivenhederne er der her opstået en vis krisestemning, som ikke engang er blevet bragt ud af verden ved, at der er dannet en samlingsregering af alle de store traditionelle partier. Disse traditionelle partier, navnlig de her dominerende socialdemokrater, stræber efter at bevare deres hidtidige stilling og det hidtidige regime, så vidt det er muligt. Derimod øjner de herværende nye partier, der hidtil kun havde en brøkdel af befolkningen i ryggen, en chance og anstrænger sig for at udnytte begivenhederne for at komme til magten. Disse problemer vil vi i længden ikke kunne komme udenom, så meget mere som det først må vise sig, om den nuværende regering vil være i stand til ved hjælp af de hidtidige metoder at magte de nye problemer, der melder sig for den. Set fra krigsførelsens standpunkt er vi ikke interesseret

i det ene eller andet parti, men hovedsagelig i Danmarks indrepolitiske stabilitet. Derfor burde det være vor tendens ikke at blande os i de indrepolitiske anliggender, sålænge der ikke foreligger nogen nødvendighed herfor. Til udenrigsministeren, der fornylig fortalte mig om rygter om kup fra de danske nationalsocialisters side og spurgte mig om, hvorledes det tyske militær ville stille sig, hvis det skulle komme til forsøg på revolution, har jeg derfor sagt, at det måtte være danskernes sag selv at afgøre deres indrepolitiske stridigheder, og at man ikke måtte vente nogen indgriben fra vor side, sålænge tyske militære interesser ikke blev berørt heraf. Man er her bekymret for, at vi alligevel vil interessere os mere for de indrepolitiske forhold og gå frem mod jøder, emigranter og yderliggående venstreorienterede kredse og hertil skabe et eget politiapparat. Såfremt vi i denne henseende gik videre, end det ubetinget er nødvendigt, så ville det virke lammende og ville fremkalde alvorlige forstyrrelser i det politiske og økonomiske liv. Spørgsmålet må derfor ikke undervurderes i sin betydning. Jeg har på udenrigsministerens spørgsmål efter samråd med de militære øverstbefalende svaret ham, at vi fremfor alt var interesseret i, at der ikke finder spionage, sabotage og nogen nedbrydende virksomhed sted, der kan true de militære interesser.

Selvom man også har tilhd til vort løfte om, at vi ikke vil antaste Danmarks politiske integritet, så hersker der dog her bekymring for, at den tyske folkegruppe i Nordslesvig benytter den nye situation til at gøre forsøg på at løsrive Nordslesvig fra Danmark, og at der i Nordslesvig opstår et arnested for uro. Jeg har svaret udenrigsministeren, som talte med mig derom, at det var forståeligt, om den tyske folkegruppe tog levende del i begivenhederne, og at det nu mere end nogensinde før kom an på, at de danske myndigheder viste forståelse og ikke drev nogen uvillig nålestikspolitik. Dette gjaldt ikke blot de danske myndigheder, men også den danske befolkning i Nordslesvig.